

บทที่ 2

การวางแผนกำลังคน

ชื่อเรื่อง การวางแผนกำลังคน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักศึกษาจะปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้ได้

1. บอกความหมายของการวางแผนกำลังคนได้
2. อธิบายการวางแผนกำลังคนในลักษณะต่อไปนี้ได้
 1. การวางแผนความต้องการกำลังคน
 2. การวางแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคนที่ต้องการ
 3. การวางแผนการใช้กำลังคน
3. อธิบายขั้นตอนกระบวนการวางแผนกำลังคนได้อย่างน้อย 4 ขั้นตอนดังนี้
 1. ขั้นเตรียมการ
 2. ขั้นวางแผน
 3. ขั้นใช้แผน
 4. ขั้นประเมินผลและปรับปรุงแผน
4. ให้เหตุผลที่ต้องมีการวางแผนกำลังคนได้
5. บอกประโยชน์ของการวางแผนกำลังคนได้
6. บอกปัญหาที่เกิดจากการขาดการวางแผนกำลังคนได้
7. อธิบายความรับผิดชอบของ ก.ค. ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดกำลังคนในวงการศึกษาได้
8. บ่งชี้องค์ประกอบสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนและจัดกำลังคนในวงการศึกษาได้
9. บอกเกณฑ์มาตรฐานบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้
10. บรรยายแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีได้
11. บอกปัญหาของการวางแผนกำลังคนในราชการพลเรือนได้
12. ระบุ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคลากรในวงการศึกษาได้
13. บอกแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลได้

เนื้อหา

การวางแผนกำลังคนคืออะไร มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

- การวางแผนกำลังคนเป็นการคาดคะเนถึงความต้องการกำลังคนของหน่วยงานเป็นการล่วงหน้า
- การวางแผนกำลังคนคือการวางแผนดำเนินการเพื่อเตรียมคนให้เหมาะสมกับงานและเวลา และใช้คนทั้งหมดให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่
- การวางแผนกำลังคนคือการตัดสินใจเตรียมการเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการไว้ล่วงหน้า
- การวางแผนกำลังคนคือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคาดคะเนถึงจำนวนคนและคุณสมบัติของคนที่จะนำไปไว้ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง
- การวางแผนกำลังคน คือการกำหนดตัวบุคคลเพื่อให้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่เหมาะสมกับงานโดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ นโยบายและช่วยในการกระจายกำลังไปสู่ตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อให้งานได้บรรลุถึงจุดหมายที่วางไว้ ทั้งนี้คำนึงถึงประโยชน์ขององค์การมากที่สุด

ลักษณะของการวางแผนกำลังคน

1. การวางแผนความต้องการกำลังคน
คาดคะเนความต้องการกำลังคนโดยพิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
 - วิเคราะห์ความต้องการของหน่วยงาน
 - ประเมินกำลังคนปัจจุบัน
 - ประเมินกำลังที่ยังขาดอยู่ และต้องการเพิ่ม
 - อัตราความต้องการเพิ่ม
 - อัตราการสูญเสีย
 - ความต้องการในระยะยาว
2. การวางแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคนที่ต้องการกำหนดวิธีการที่จะได้มาซึ่งกำลังคนที่ต้องการเป็นการล่วงหน้าโดยพิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
 - อัตราการผลิตทั้งหมดในปัจจุบัน
 - อัตราการผลิตที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น
 - จำนวนกำลังคนที่จะผลิตได้ในระยะยาว
 - จำนวนกำลังคนที่จะต้องผลิตเพิ่มขึ้น
3. การวางแผนการใช้กำลังคน
 - สำรวจและประเมินความรู้ ความสามารถ ของกำลังคนที่มีอยู่
 - พัฒนาหรือฝึกอบรมกำลังคนที่มีอยู่ให้มีสมรรถภาพสูงขึ้น
 - ใช้กำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละคน

กระบวนการวางแผน

กระบวนการวางแผน หมายถึงวิธีการหรือระบบของการวางแผนกำลังคน ส่วนมากมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นวางแผน
3. ขั้นใช้แผน
4. ขั้นประเมินผลและปรับปรุงแผน

เมธี ปิลาธนานนท์ แบ่งกระบวนการวางแผนเป็น 6 ขั้นตอน

1. เตรียมการสันนิษฐานการวางแผนกำลังคน
2. ทำโครงการสำหรับโครงสร้างขององค์การและความต้องการด้านกำลังคน
3. ตระเตรียมกำลังคนที่มีอยู่
4. คาดคะเนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของกำลังคนในปัจจุบัน
5. ทำโปรแกรมสนับสนุนและเพิ่มพูนกำลังคน
6. ควบคุมแผนกำลังคน

เหตุผลที่ต้องมีการวางแผนกำลังคน

1. เพื่อประสิทธิภาพและความสามารถในการใช้กำลังบุคคลในการทำงาน
2. เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาพนักงานให้ดียิ่งขึ้น
3. ช่วยให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินการว่าจ้าง

ประโยชน์ของการวางแผนกำลังคน

- เพื่อให้แน่ใจว่าหน่วยงานต่าง ๆ จะมีกำลังคนที่เหมาะสมทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- เพื่อใช้ทรัพยากรกำลังคนให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- เพื่อเป็นแนวทางผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการ
- ควบคุมให้บุคลากรทำงานภายในขอบเขตอันเหมาะสม
- การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีระเบียบแบบแผนรัดกุมและสะดวก
- นำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ได้อย่างเหมาะสม
- ช่วยควบคุมผู้บริหาร

ปัญหาที่เกิดจากการขาดการวางแผนกำลังคน

1. ปัญหาเกี่ยวกับปริมาณข้าราชการที่มีมากหรือน้อยเกินไป
2. ปัญหาด้านคุณภาพของข้าราชการ
3. ปัญหาการใช้กำลังคน
4. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณเงินเดือนข้าราชการ

การวางแผนและจัดกำลังคนในวงการศึกษา

คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) รับผิดชอบด้านกำลังคนของส่วนราชการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ และได้ดำเนินการวางแผนกำลังคน ดังนี้

1. การวางแผนความต้องการกำลังคน
 - การวางแผนความต้องการกำลังคนเป็นรายการ
 - การวางแผนความต้องการกำลังคนเป็นรายสาขาวิชาชีพ
2. การวางแผนเพื่อให้ได้กำลังคนที่ต้องการ

หลักสำคัญในการวางแผนและจัดกำลังคนในวงการศึกษา ควรคำนึงถึง

1. จำนวนบุคลากรที่บรรจุใหม่ควรเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น
2. จำนวนบุคลากรที่ขาดแทนบุคลากรที่ออกไป
3. การขยายตัวของงาน
4. งบประมาณที่ได้รับ
5. ขาดแคลนบุคลากรที่ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นไป

เกณฑ์มาตรฐานบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2521

1. จำนวนบุคลากร จะต้องพอเหมาะกับปริมาณงานและลักษณะของงาน โดยคำนึงถึงขนาดของโรงเรียนโปรแกรมการเรียน เป็นต้น
2. ความเหมาะสมของบุคลากร จะต้องมียุคนอกเหมาะสมกับลักษณะงานที่รับผิดชอบ
3. การกำหนดงานของบุคลากร โรงเรียนมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและปริมาณงานให้บุคลากร ตามความรู้ ความสามารถ
4. การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนพัฒนาบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี

- มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน
- มีความรักในอาชีพครู
- มีจรรยาครู
- มีคุณสมบัติส่วนตัวดี
- มีบุคลิกลักษณะที่ดี
- มีการสอนดี
- มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองดี

ปัญหาของการวางแผนกำลังคนในราชการพลเรือน

1. ขาดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวางแผนกำลังคน
2. ไม่มีหน่วยงานบริหารงานบุคคลกลางที่แท้จริง
3. ผู้บริหารยังไม่เห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคลากรในวงการศึกษา

1. การวางตัวบุคคลไม่เหมาะกับงาน
2. ขาดผู้บริหารที่มีความเหมาะสม
3. ขาดหลักเกณฑ์และความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ
4. การถ่ายโอนครูระหว่างสังกัดกระทำได้ยาก
5. ผู้สอนและผู้บริหารต่างมีทัศนคติในเชิงลบ ต่อบรรยากาศในสถาบันการศึกษา

แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคลากร

1. จัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน
2. จัดพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
3. จัดระบบการพิจารณาความดีความชอบ ให้มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนและยุติธรรม
4. กำหนดนโยบายการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนบุคลากร

ตัวอย่างข้อสอบ

คำชี้แจง

ตอบคำถามต่อไปนี้สั้น ๆ พอเข้าใจ

1. การวางแผนกำลังคนคืออะไร
2. การวางแผนกำลังคนมีลักษณะ อะไรบ้าง
3. ขั้นตอนในการวางแผนกำลังคน มีขั้นตอน อย่างไรบ้าง
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าในการบริหารงานบุคคลจะต้องมีการวางแผนกำลังคน เพราะเหตุใด
5. ประโยชน์ของการวางแผนกำลังคนมีอะไรบ้าง
6. จงอธิบายถึงความรับผิดชอบของ ก.ค. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดกำลังคน
7. เกณฑ์มาตรฐานบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่สำคัญมีอะไรบ้าง
8. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคลากรในวงการศึกษา มีอะไรบ้าง และจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างไร